

Lucie Hayashi-Burešová:

Disertační práce Tanec v současné japonské společnosti

Hudební a taneční fakulta AMU, 15. září 2014

Posudek oponentky

Lucie Burešová-Hayashi zvolila za námět své disertační práce unikátní téma – Tanec v současné japonské společnosti - které nemá zatím obdobu v bádáních jak současné, tak minulé taneční vědy. Atraktivní námět bezpochyby odpovídá oblíbě japonské taneční a tanečně dramatické kultury v evropském i současném českém kulturním povědomí, a tudíž přirozeně vyvolal i potřebu po jejím bližším poznání. K takovému úkolu je autorka mimořádně dobře připravena jak díky své znalosti japonštiny, tak velmi dobrým teoretickým zázemím. Svůj exaktní přístup k celé problematice obohatila navíc pozorováními a dlouholetým praktickým studiem v autentickém prostředí, které podepřela ještě vlastním sociologickým výzkumem a v neposlední řadě vlastními překlady.

Velmi sympatická je snaha autorky objasnit přístup k celé velmi široké problematice kombinací různých metod zkoumání. Z vlastního výkladu Burešové - Hayashi je z tohoto aspektu patrný její přehled a kvalita teoretického myšlení, která ji nutně vede hned zpočátku k vyřešení základních technických otázek práce, a to i těch, které se bezprostředně japonské kultury nedotýkají. Mám na mysli zejména vztah divadelního a tanečního umění, který prozrazuje dobrou informovanost v estetických diskusích na dané téma a dal. Snaha autorky o vědeckou hodnověrnost práce, doložená příklady, argumentací a exaktními postupy moderní sociologie je natolik pregnantní, že dovoluje oponentce s jinou specializací akceptovat správnost jejích názorů.

Zvláště si cením pozornosti autorky k terminologii japonského tance (v kapitole 2.) a snahu objasnit přeložené termíny v jejich možné šíři a proměnách. Tím už jaksí vlastně vstupuje do vlastní umělecké problematiky japonského tanečního umění, kterou pojednává v hlavně v kapitole 2. a 3. Přirozeně sahá ke stručné informaci o dějinách Japonska a na jejím pozadí odhaluje pomocí zasvěcené analýzy autentické významy a postupy japonského tanečního umění a jejich neznalost, popřípadě zkreslené chápání v euroamerickém prostředí. Právě citlivost její analýzy vede čtenáře k hlubšímu pochopení specifik japonské kultury a už pro ni by měla být její disertace dostupná odborné veřejnosti. Vlastní výklad kapitoly 4, tj. Modernizace divadla na pozadí společenských změn si už vyžádal tradičnější metodu kombinující historicko teoretický přístup ke klasickým tanečně dramatickým a tanečním formám, ale i tak přinesl objevné poznatky, zvláště pak i tendence k přijímání podnětů evropské kultury a vznik nových syntetizujících forem, bližších evropské činohře. V této kapitole samozřejmě také odkazuje na oboustrannou inspiraci evropského a japonského umění, která se příležitostně objevuje i jinde. K jejímu stručnému výčtu tanečních a divadelních žánrů bych chtěla jen dodat, že se rovněž váže nejen k tanci, ale i k zakladatelskému období novodobého pantomimického a mimického umění spjatého se jmény Jacquese Copeaua, Etienna Decrouxe a později i Marcela Marceaua. Navazující časový posun a sledování proamerického

tanečního importu do Japonska si vyžádal i přehled k zábavě určených tanečních forem (revue) a společenských tanců a jejich významných osobností, a pro následující výklad i detailnější pronikání společensko vědní problematiky. Následuje znamenitý výklad specifik postmoderního umění v Japonsku a zasvěcené informace o systému výchovy a společenského postavení japonského tance v současných podmínkách, na základě sociologického výzkumu pak i dopad na stav oboru v řadách mládeže.

Chápu, že si širší tématu disertační práce Lucie Burešové-Hayashi vyžádala mnohostranný pohled na japonský tanec jak z hlediska jeho historie, forem, osobností, procesu jeho formování v kontextu moderních dějin a společenských událostí od počátku 19. stol. až do současnosti. (Přílohu II., tj. sociologický výzkum japonské mládeže však už pokládám jen za appendix práce, který stvrzuje jen vědeckou důkladnost práce.) Autorka zde poskytuje jedinečný, co do rozsahu takřka vyčerpávající obraz postavení a významu japonského tanečního umění. Dílo obsahuje naprosto unikátní zjištění o životě japonské taneční obce i veřejnosti, stejně i ve sféře umělecké a teoretické. Obohatila tak českou teorii tanečního a divadelního umění o dílo, které přesahuje rámec oboru a pravděpodobně i jazykové hranice. Text je napsán pěkným jasným jazykem, uspořádání práce je přehledné, pomocný vědecký aparát, tj. hlavně soupis literatury impozantní, psaní poznámek a vysvětlivek podle současných norem.

Nicméně se domnívám – v představě, že by dílo Lucie Burešové – Hayashi mělo být knižně vydáno – že by mohla ještě hlouběji pokračovat ve své analýze nejznámějších japonských forem - tj. tradičních i současných – protože zejména tam shledávám její největší intelektuální sílu, vzácný teoretický talent a velkou uměleckou citlivost. V takovém případě by mohla navázat například i na výzkumy Nicoly Savarese a Eugenia Barby, kteří se rovněž japonskou tanečně dramatickou kulturou zabývají. Jejich publikace Slovník divadelní antropologie s podtitulem O skrytém umění herce a jeho závěry uvádí navíc japonské umění do asijského a evropského uměleckého kontextu. Utajený klíč pro badatele nedivadelních oborů je však skryt v titulu a slovech divadelní a herec. Barbova představa těchto pojmů je však syntetická – podobně jako u E.G.Craiga jsou pro něj pojmy tanečník a herec synonyma, a jeho poněkud specifická představa divadelní antropologie se soustřeďuje ke klíčovému problému fyzického chování člověka v situaci herce-tanečníka. Předpokládám rovněž velký zájem o práci L. Burešové – Hayashi jak z řad teoretiků, tak zejména mladé generace tanečníků a mimů. Přestože je otázka vlivu japonského umění na evropská pohybová umění mimo rozsah tématu disertační práce, ona sama ji už nesoustavně v dílčích vstupech otevřela. Neškodilo by tedy text za účelem jeho budoucí publicity jednak více sevřít a na druhé straně obohatit o tento úhel pohledu.

Otázky oponentury.

1) – Autorka píše, že se už klasická pantomima v současné japonské produkci nevyskytuje. Jak vidí problém současné prezentace gigaku?

2) - Prosím o vysvětlení důvodů pro názor, že se Jiří Frejka inspiroval při inscenaci Hry o Asagao názory Sergeje Ejzenšteina.

Dr.Ladislava Petišková

7.9.2014